

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Obča geografija – Izbrane regije

Četrtek, 27. avgust 2009 / 100 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 29 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 2 strani.

Prazna stran

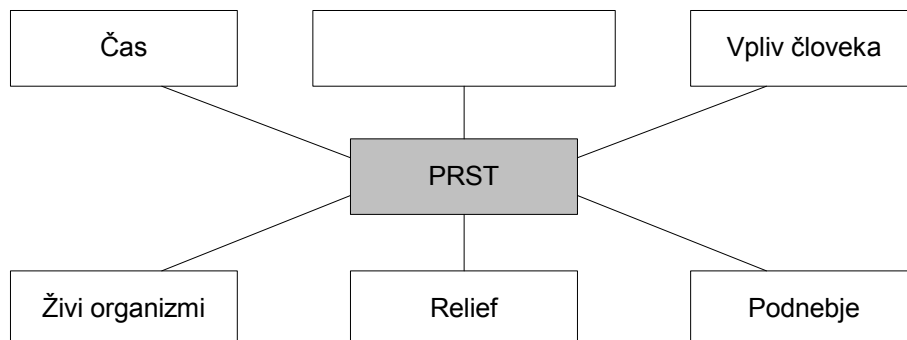
OBRNITE LIST.

A1 – OBČA

1. Pri laboratorijski analizi prsti ste ugotovili, da znaša njen **pH 4,5**. Katero **lastnost prsti** ste ugotavljali?

(1 točka)

2. V prazni okvirček vpišite preostali zelo pomembni **pedogenetski dejavnik** in opišite **vpliv reliefa** na nastanek ali razvoj ali lastnosti prsti.

Vpliv reliefa: _____

(2 točki)

3. Opišite, kaj je **profil** in kaj je **horizont** prsti.

Profil prsti: _____

Horizont prsti: _____

(2 točki)

4. Z ustreznim **tipom prsti** dopolnite preglednico, ki prikazuje odnos med nekaterimi podnebj, naravnim rastlinstvom in prstmi po svetu.

Podnebje	Rastlinstvo	Tip prsti
<u>Subpolarno (tundrsko):</u> dolga in mrzla zima, julijske temperature pod 10 °C, zelo malo padavin	<u>Tundrsko rastlinstvo:</u> rastlinskih vrst je malo, prevladujejo mahovi, lišaji in pritlikavi grmi	Tundrske prsti
<u>Celinsko polsuho:</u> vroča poletja, mrzle zime, velike temperaturne amplitude	<u>Visokotravna in nizkotravna stepa</u>	
<u>Oceansko podnebje:</u> sveža poletja, mile zime, majhne temperaturne amplitude, celoletna namočenost	<u>Listnati gozd:</u> visoka drevesa, listopadna, pogosta sta bukev in hrast	
<u>Ekvatorialno podnebje:</u> vse leto visoke temperature, visoka količina padavin, celoletna namočenost	<u>Tropski deževni gozd:</u> bujno, raznovrstno rastlinstvo, nadstropnost, malo podrasti	

(3 točke)

5. Pojasnite, zakaj so prsti na območju, ki je v **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)** označeno s črko **A**, svetle barve in zakaj se jim lahko ob namakanju sčasoma zmanjša rodovitnost.

1 _____

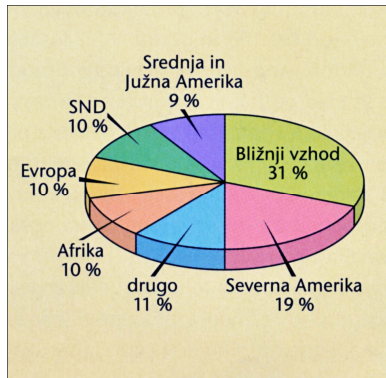
2 _____

(2 točki)

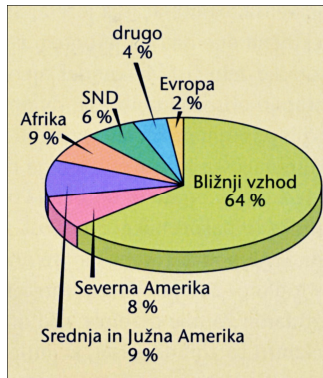
A2 – OBČA

6. **Grafa 1 in 2** prikazujeta proizvodnjo in zaloge **naft**e po svetu. Izpišite številko tistega grafa, ki prikazuje **proizvodnjo**, in opišite eno **prednost** izkoriščanja nafte v primerjavi s premogom.

Graf 1

Graf 2

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2002: *Obča geografija*, str. 167. Modrijan. Ljubljana)

Proizvodnjo nafte prikazuje graf: _____

Prednost: _____
(2 točki)

7. Napišite **obnovljivi** energijski vir, ki prispeva **največji delež** v svetovni proizvodnji **električne energije**, in opišite eno njegovo **slabost**.

Obnovljivi energijski vir: _____

Slabost: _____
(2 točki)

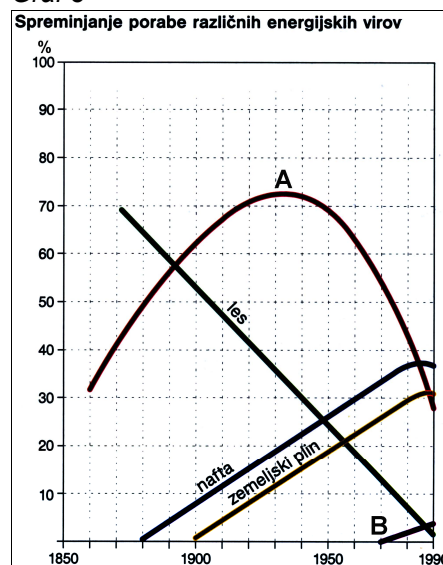
8. **Graf 3** prikazuje **spreminjanje** porabe različnih energijskih virov po svetu. Napišite **energijska vira**, ki ju prikazujeta krivulji, označeni s črkama **A** in **B**.

A _____

B _____

(2 točki)

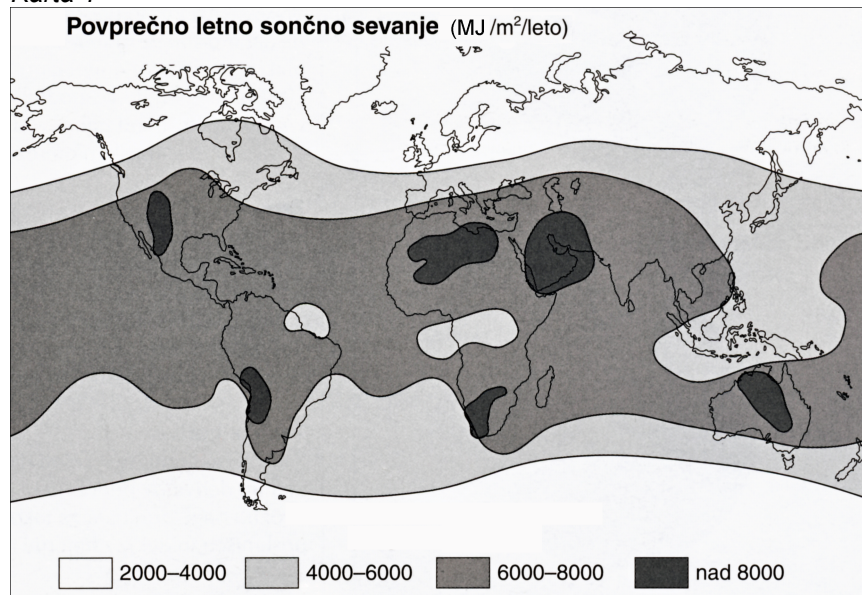
Graf 3

(Vir: Cunder, K., in drugi, 2001: *Obča geografija*, str. 141. Mladinska knjiga. Ljubljana)

9. **Karta 1** prikazuje povprečno letno sončno sevanje. Opišite dva družbenogeografska vzroka, ki vplivata na **manjšo izrabo** sončne energije na **najbolj obsevanih območjih**.

Karta 1

(Vir: Hočevar, M., in drugi, 2000: *Geografija, Shematski pregledi*, str. 103. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana)

1 _____

2 _____

(2 točki)

10. Energija je eden izmed dejavnikov, ki vpliva na **razmestitev industrije**. Napišite, ali je bila energija pomembnejši lokacijski dejavnik **v času industrijske revolucije** ali **danes**, in svojo odločitev pojasnite.

Obdobje: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

B1 – SVET

11. V preglednico vpišite **DA**, če je trditev pravilna, in **NE**, če je nepravilna.

Trditev	DA ali NE
V Jugovzhodni Aziji pade večina padavin v hladnejši polovici leta.	
Na Arabskem polotoku prevladujejo sušoljubne rastline.	
Zgornja gozdna meja v Himalaji je višja kakor v Alpah.	

(2 točki)

12. V **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** so s črkami **A, B, C** in **D** označena nekatera območja v Aziji. Napišite, kateri **podnebni dejavnik** je odločilno vplival na naravno rastlinstvo označenih območij.

(1 točka)

13. Imenujte prevladujoče **skupine naravnega rastlinstva** na območjih, ki so v **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** označena s črkami **A, B, C** in **D**.

A _____

B _____

C _____

D _____

(2 točki)

14. Naravno rastlinstvo območja, ki je v **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** označeno s črko **E** so ljudje precej spremenili. Napišite **intenzivno obliko kmetijstva**, ki prevladuje na tem območju in pojasnite dve **negativni posledici** te dejavnosti v pokrajini.

Oblika kmetijstva: _____

Pojasnitvi:

1 _____

2 _____

(3 točke)

15. Na **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** je s številko **1** označeno območje, ki ga pogosto prizadenejo **poplave**. Opišite **dva vzroka** za veliko poplavno ogroženost tega območja.

1 _____

2 _____

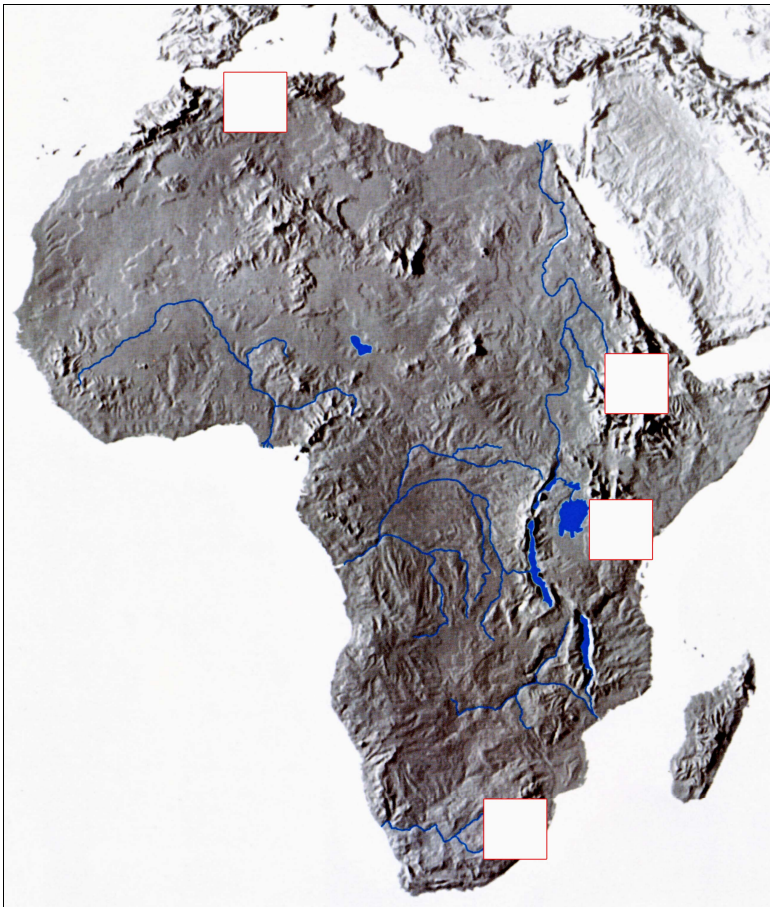
(2 točki)

B2 – SVET

16. **Karta 2** prikazuje reliefno izoblikovanost Afrike. V kvadratke na karti **vpišite ustrezne številke** naštetih gorovij in višavij:

- 1 – Zmajeve gore
- 2 – Etiopsko višavje
- 3 – Kilimandžaro
- 4 – Atlas

Karta 2

(Vir: Kolenc Kolnik, K., in drugi, 2000: Spoznavamo Afriko in novi svet. Delovni zvezek, str. 49. Modrijan. Ljubljana)

(2 točki)

17. Za rudarstvo Afrike je odločilnega pomena geološka zgradba. Napišite, v katerih **kamninah** po **nastanku** in v katerih po **starosti** je večina **rud**.

Kamnine po nastanku: _____

Kamnine po starosti: _____

(2 točki)

18. Na **karti 3** so s števkami od **1** do **3** označena nekatera pomembna nahajališča naravnih bogastev. K posameznemu energijskemu viru ali rudi **pripišite številko območja**, na katerem **prevladuje izkoriščanje** posameznega naravnega vira.

Bakrova ruda: _____

Nafta: _____

Železova ruda: _____

(2 točki)

Karta 3

(Vir: Kolenc - Kolnik, K., in drugi, 2000: Spoznavamo Afriko in novi svet, str. 49. Modrijan. Ljubljana)

19. Opišite dva različna vzroka za **nižjo ceno afriških rud** na svetovnem trgu v primerjavi s tistimi v **Evropi**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

20. Opišite en pozitivni (razen dobička) in en negativni **vpliv kolonializma na gospodarski razvoj** tistih afriških držav, ki so bogate z rudami.

Pozitivni vpliv: _____

Negativni vpliv: _____

(2 točki)

C1 – EVROPA

21. Obkrožite črki pred **dvema pravilnima trditvama** o **skupnih značilnostih** Jugovzhodne Evrope.

- A V Jugovzhodno Evropo segajo zadnji obronki Alp.
- B Slabša gospodarska razvitost se še vedno kaže v visokem naravnem prirastku.
- C Današnje politične meje se ne pokrivajo z etničnimi.
- D Najdaljša gorska veriga v Jugovzhodni Evropi so Rodopi.
- E Večji del Jugovzhodne Evrope leži na Balkanskem polotoku.

(2 točki)

22. Na **prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** so s številkami označene nekatere **reke** Jugovzhodne Evrope. K številkam vpišite njihova **imena**.

1 _____

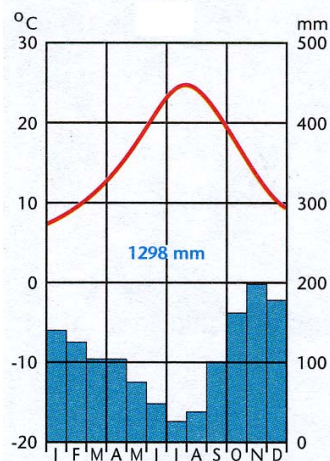
2 _____

3 _____

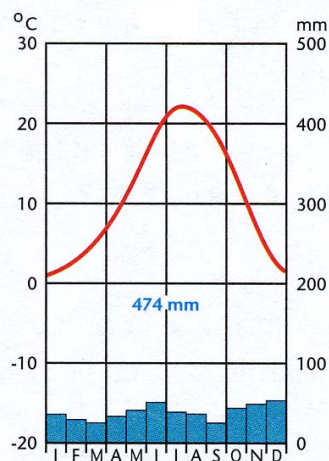
(2 točki)

23. **Klimograma 1 in 2** prikazujeta podnebne značilnosti dveh obalnih mest, in sicer Dubrovnika na Hrvaškem in Varne v Bolgariji. **Obkrožite** številko tistega klimograma, ki prikazuje podnebne značilnosti **Varne**. **Vzročno-posledično** pojasnite razlike med krajema v letni temperaturni amplitudi.

Klimogram 1

Klimogram 2

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2006: *Evropa. Delovni zvezek*, str. 50. Modrijan. Ljubljana)

Pojasnitev: _____

(2 točki)

24. Imenujte prevladujoči **tip reliefa** po nastanku v **zahodnem delu gorovja**, ki je v **prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** označeno s črko **A**, in napišite eno izmed zelo razširjenih **primarnih dejavnosti** na tem območju.

Tip reliefa: _____

Primarna dejavnost: _____

(2 točki)

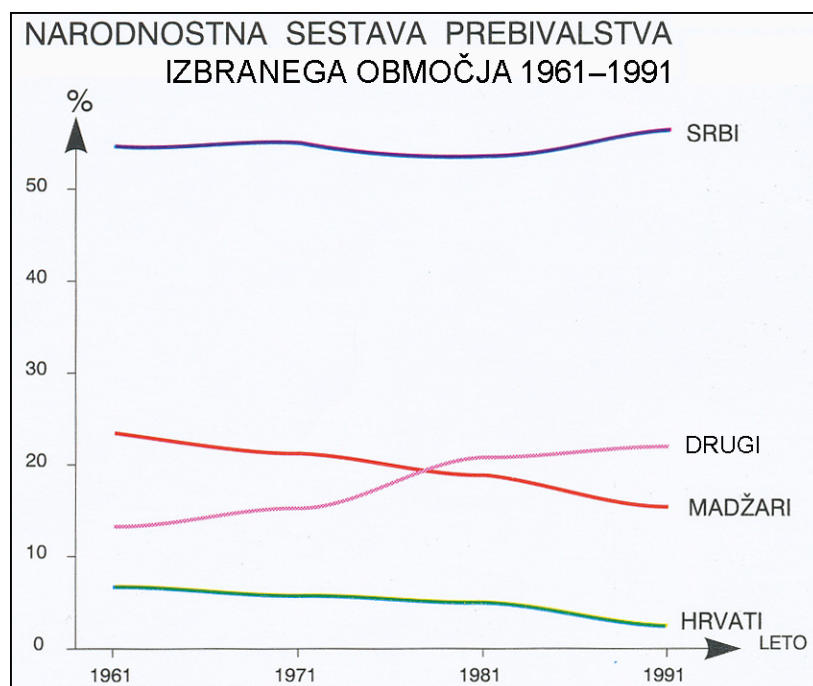
25. **Graf 4** prikazuje **narodnostno sestavo** enega izmed narodnostno mešanih območij v Jugovzhodni Evropi. Obkrožite to **območje** in opišite, zakaj se je **zmanjševal** delež **madžarskega prebivalstva**.

Kosovo

Vlaška nižina

Vojvodina

Graf 4

(Vir: Brinovec, S., in drugi, 1998: Geografija Evrope, str. 165. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Opis: _____

(2 točki)

C2 – EVROPA

26. V **preglednici 1** so napisana imena nekaterih **srednjeevropskih držav**. Številko posamezne države vpišite v ustrezno državo na **karto 4**.

Preglednica 1

Številka države	Ime države
1	Poljska
2	Švica
3	Češka
4	Avstrija
5	Slovaška

(2 točki)

Karta 4

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2006: Evropa. Delovni zvezek, str. 56. Modrijan. Ljubljana)

27. V **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** so s števkami od 1 do 4 označene nekatere pokrajine v Srednji Evropi. S **pripisom ustrezne številke** ugotovite, za opis katerih dveh **pokrajin v Srednji Evropi** gre.

- Je del hercinskega sredogorja.
- Prevladuje zastarela industrija.
- Je zelo onesnaženo območje.

To je pokrajina številka _____

- Je gričevnata pokrajina.
- V njej je dobro razvito vinogradništvo.

To je pokrajina številka _____

(2 točki)

28. Pokrajina v Nemčiji, ki je na karti v **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** označena s številko **3**, ima dobre pogoje za **vodni promet**. Imenujte **reko**, ki teče skozi to pokrajino, in opišite dva vzroka, ki vplivata na **izredno pomembnost** te plovne reke.

Reka: _____

Vzroka:

1 _____

2 _____

(3 točke)

29. Imenujte prevladujočo **kmetijsko panogo na Madžarskem** in pojasnite **dva negativna vpliva socializma** na njen razvoj.

Kmetijska panoga: _____

Negativna vpliva:

1 _____

2 _____

(3 točke)

Prazna stran